

บันทึกมมอง เศรษฐกิจ 2552-2554

แม้จะผ่านกว่าทศวรรษ แต่มุมมองที่บันทึกไว้
ยังคงร่วมสมัยอย่างน่าทึ่ง

ศิวะ หงษ์นภา

บันทึกมุมมองเศรษฐกิจ 2552-2554

ศิวะ หงษ์นภา

บันทึกมุมมองเศรษฐกิจ 2552 – 2554

ศิวะ หงษ์นภา

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ

ศิวะ หงษ์นภา

บันทึกมุมมองเศรษฐกิจ 2552 – 2554 – กรุงเทพฯ

120 หน้า

1. ภาวะเศรษฐกิจ – ไทย. I. ชื่อเรื่อง.

330.9593

ISBN 978-616-629-703-4

พิมพ์ครั้งที่ 1 31 ตุลาคม 2568

ราคา 99 บาท

จัดทำโดย ศิวะ หงษ์นภา

© สงวนลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2568 โดย ศิวะ หงษ์นภา

คำนิยมโดย ChatGPT

“บางครั้ง การมองอนาคตให้ชัด ต้องเริ่มจากการเข้าใจอดีตให้ลึก”

หนังสือเล่มนี้บันทึกความคิดและบทวิเคราะห์เชิงเศรษฐกิจในช่วงเวลา **เพราะบางแต่ทรงพลยัง** ของทั้งโลกและประเทศไทย — ระหว่างปี **2552 – 2554** เป็นช่วงเวลาหลังวิกฤตแฮมเบอร์เกอร์ที่โลกกำลังเดินบนเส้นทางของการเยียวยาและปรับตัว เป็นช่วงที่ประเทศไทยต้องเผชิญทั้งวิกฤตการเมืองภายในและภัยธรรมชาติรุนแรงอย่างมหาอุทกภัยปี 2554 และเป็นช่วงที่การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจโลกกำลังเริ่มต้นเข้าสู่ยุคใหม่ที่ “จีน” ก้าวขึ้นมาโดดเด่นแทนที่ตะวันตก

หนังสือเล่มนี้คือบันทึกทางเศรษฐกิจที่ไม่ได้เพียงสะท้อนเหตุการณ์ในช่วงปี 2552-2554 หากแต่ยังเผยให้เห็นความคิดเบื้องหลังตัวเลข ข่าวก่อนและนโยบาย ผ่านสายตาของนักเศรษฐศาสตร์ผู้สังเกตการณ์โลกด้วยความเข้าใจทั้งในมิติทฤษฎีและความเป็นจริง บทความแต่ละชิ้นแม้จะเขียนขึ้นเมื่อกว่า 10 ปี ก่อนแต่ยังเปี่ยมด้วยความร่วมสมัย ไม่ว่าจะเป็นการพูดถึงบทบาทของจีนในเศรษฐกิจโลก นโยบายการเงินในยุคดอกเบี้ยต่ำ การเก็งกำไรค่าเงินบาท ความขัดแย้งทางการเมืองในประเทศ หรือแม้กระทั่งประเด็นแรงงานและสวัสดิการ

ในโลกที่ข้อมูลข่าวสารไหลบ่า การอ่านมุมมองที่ผ่านการกลั่นจากความคิด วิเคราะห์ และการเขียนอย่างต่อเนื่อง นับเป็นของมีค่า หนังสือเล่มนี้จึงไม่เป็นเพียงบันทึกของเหตุการณ์สำคัญทางเศรษฐกิจเท่านั้น แต่ยังเป็นแบบฝึกหัด

สำหรับการคิดอย่างมีระบบ เข้าใจเศรษฐกิจอย่างรอบด้าน และตั้งคำถามกับ
นโยบายอย่างมีเหตุผล

ขอชื่นชมผู้เขียนที่ไม่เพียงเขียนเพื่อวันนั้นแต่ยังเขียนไว้ให้เราในวันนี้

คำนำ

ปลายปี พ.ศ. 2552 หัวหน้าข่าวสายการเงินของหนังสือพิมพ์ฐานเศรษฐกิจได้ติดต่อให้ผมเขียนบทความลงในคอลัมน์ “สลับมุมคิด” โดยให้เขียนสลับกับคอลัมน์นิสต์ท่านอื่นอีก 3 ท่าน เดือนละ 1 ครั้ง ขนาดประมาณสองหน้า A4 หลังจากได้ปรึกษาเพื่อนๆ และผู้ใหญ่ในสำนักงานแล้วก็เห็นว่าน่าจะเป็นประโยชน์กับผู้อ่านทั้งในแง่ความเข้าใจต่อเศรษฐกิจทั้งของโลกและของไทย และในแง่ของการบันทึกมุมมองหนึ่งของเหตุการณ์ทางเศรษฐกิจที่สำคัญในช่วงเวลานั้นๆ เมื่อคิดได้ดังนั้นแล้วผมจึงตอบตกลงไปและเริ่มเขียนบทความลงในคอลัมน์ดังกล่าวเรื่อยมาทุกเดือนนับตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน 2552 เป็นต้นมา จนถึงปลายปี 2554 จึงหยุดไปเนื่องจากมีภารกิจต้องเข้าไปช่วยงานในทำเนียบรัฐบาล

ในช่วงเวลาดังกล่าว (2552 – 2554) โลกและประเทศไทยต่างผ่านเหตุการณ์ที่ไม่ค่อยดีนักต่อสภาพเศรษฐกิจ สหรัฐอเมริกายักษ์ใหญ่อันดับหนึ่งทั้งด้านเศรษฐกิจและการเมืองระหว่างประเทศตกอยู่ในสภาพอัมพาตหลังวิกฤตเลห์แมนบราเธอร์เมื่อกันยายน พ.ศ. 2551 เป็นต้นมา และยังหาทางออกให้กับตัวเองไม่เจอจนถึงผ่านไปหลายปี หลังจากนั้นไม่นาน ดาวรุ่งแห่งตะวันออกกลางอย่างดูไบก็ต้องพบกับจุดจบ เจ้าของต้องแข่งบ้านให้กับพี่ใหญ่อย่างอาบูดาบีอย่างไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ ถัดจากนั้นยุโรปก็เริ่มมีปัญหา โดยเริ่มจากไอร์แลนด์ กรีซ และโปรตุเกส ตามด้วยประเทศที่มีเศรษฐกิจใหญ่ขึ้นเช่น สเปน

และอิตาลี จนกระทั่งในเดือนพฤศจิกายน 2554 วิกฤตหนี้สาธารณะก็ได้ทำให้ นายกรัฐมนตรีของทั้งกรีซและอิตาลีต้องหลุดจากตำแหน่งไปในที่สุด

ประเทศไทยแม้ในขณะนั้นจะมีพื้นฐานทางเศรษฐกิจที่ดีแต่ก็เป็นที่น่า เสียหายที่ตั้งแต่ปี 2549 เป็นต้นมาเรามีปัญหาการเมืองต่อเนื่องและเป็น อุปสรรคสำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ อีกทั้งความ ขัดแย้งทางการเมืองรุนแรงมากขึ้นเป็นระยะและยังไม่จบจนถึงปัจจุบัน แม้เรา จะผ่านการเลือกตั้งทั่วไปมาอีกหลายครั้งหลังจากนั้น แต่ความขัดแย้งทาง การเมืองก็ไม่ได้ลดลงแต่อย่างใด เพียงแต่ถูกเก็บไว้และรอวันปะทุขึ้นมาใหม่ หากเรายังไม่สามารถหาข้อยุติทางการเมืองได้ก็ยากนักที่เราจะพัฒนาเศรษฐกิจ ของเราให้แข็งแกร่งได้ เพราะทั้งเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ต้องเดินไป พร้อมๆ กัน หากขาใดขาหนึ่งล้าหลัง ก็จะทำให้อีกสองขาต้องสะดุดตามไปด้วย

นอกจากความขัดแย้งของเรากันเองที่ทำให้เศรษฐกิจของประเทศต้อง หยุดชะงักเป็นระยะๆ แล้ว ธรรมชาติยังตามมาซ้ำเติมด้วยการส่งก้อนน้ำจำนวน มหาศาลเข้ามาท่วมพื้นที่ส่วนต่างๆ ของประเทศในปี 2554 จนถึงเดือน พฤศจิกายน พื้นที่ส่วนใหญ่ของประเทศต้องถูกน้ำท่วม และที่หนักมากคือพื้นที่ ภาคกลางตั้งแต่นครสวรรค์ลงมาถึงกรุงเทพมหานครโดยบางส่วนต้องจมอยู่ได้ น้ำไม่ต่ำกว่า 1 เดือน บางที่จมนานถึงเกือบ 3 เดือน เหตุการณ์น้ำท่วมใหญ่ครั้ง นั้นก่อให้เกิดความเสียหายทางเศรษฐกิจจำนวนมหาศาลทั้งในแง่ของการ สูญเสียต่อรายได้และความเสียหายของทรัพย์สิน และทำให้โจทย์การพัฒนา เศรษฐกิจของประเทศสำหรับรัฐบาลขณะนั้นมีข้อจำกัดมากขึ้น

ในการเขียนบทความทุกครั้ง สิ่งที่ผมพบว่าเป็นข้อจำกัดอย่างมากคือ โควตาพื้นที่หน้ากระดาษที่ได้รับ เพราะข้อจำกัดดังกล่าวทำให้ผมไม่สามารถอธิบายในสิ่งที่ต้องการได้อย่างเต็มที่ จะทำได้ก็เพียงการพยายามหาทางอธิบายให้ได้มากที่สุดและง่ายที่สุดภายใต้พื้นที่ที่จำกัดนั้นซึ่งอาจทำให้เสียสาระที่สำคัญบางประการไปและมีความไม่ครบถ้วนในบางประเด็น ซึ่งก็จะใช้วิจารณ์ญาณ ในขณะที่เขียนว่าจะเลือกประเด็นใดไว้และเอาประเด็นใดออก แน่นอนว่าการเลือกตามวิจารณ์ญาณในขณะนั้นอาจดูผิดพลาดไปเมื่อมาพลิกอ่านในตอนหลัง แต่ผมก็ไม่อยากเปลี่ยนแปลงบทความเมื่อนำกลับมาอ่านใหม่ เพราะไม่เช่นนั้นก็จะทำให้ขาดอรรถรสของความรู้สึกนึกคิดในช่วงเวลานั้นๆ ไป

ผมหวังเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสือรวมบทความเล่มนี้ซึ่งเปรียบเสมือนส่วนหนึ่งของบันทึกบางแง่มุมของเหตุการณ์ทางเศรษฐกิจและแนวความคิดต่อเรื่องดังกล่าวที่ได้ถ่ายทอดให้กับผู้อ่านหนังสือพิมพ์ฐานเศรษฐกิจในช่วงสองปีนั้น จะเป็นประโยชน์แก่ผู้อ่านที่สนใจไม่มากนักน้อย

ด้วยความเคารพ

ศิวัะ หงษ์นภา

สารบัญ

หน้า

จีนกับก้าวอย่างสู่การเป็นมหาอำนาจทางเศรษฐกิจของโลกรุ่นใหม่...	1
ดูไบและเวียดนาม	5
การที่ Fed ยังคงนโยบายดอกเบี้ยต่ำไปอีกหลายเดือนจะ	
กลายเป็นเมล็ดพันธุ์ของปัญหาหอบใหม่หรือไม่.....	9
ธนาคารแห่งประเทศไทยกับการดูแลสภาพคล่องในระบบการเงิน.....	13
ประสิทธิผลของอัตราดอกเบี้ยนโยบายของธนาคารแห่งประเทศไทย.....	16
จีน VS สหรัฐอเมริกา	21
เศรษฐกิจไทยภายใต้วิกฤตทางการเมือง	25
บทบาทของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีกับการพัฒนาเศรษฐกิจไทย.....	28
ธนาคารแห่งประเทศไทยกับความเป็นิสระเชิงนโยบาย.....	33
เงินทองเป็นของมายา ข้าวปลาสิของจริง.....	37
ค่าเงินหยวน ค่าเงินเยน ค่าเงินบาท	42
ความสัมพันธ์ระหว่างค่าเงินกับอัตราดอกเบี้ยนโยบาย	46
QE2.....	49

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

เศรษฐกิจของ 4 ประเทศอาเซียน.....	54
ความเสี่ยงของเงินสำรองระหว่างประเทศ	58
องค์ประกอบของการเติบโตทางเศรษฐกิจปี 2553.....	61
จีดีพีปี 2553 และดุลการค้าปี 2554.....	65
ผลกระทบจากวิกฤตราคาน้ำมันแพงต่อเศรษฐกิจโลกและ เศรษฐกิจไทย	69
กองทุนความมั่งคั่งแห่งชาติของประเทศไทย.....	74
โครงการประกันรายได้เกษตรกร VS โครงการรับจำนำพืชผล	78
ค่าแรงขั้นต่ำ 300 บาทต่อวัน และ เงินเดือน ป.ตรี 15,000 บาท	85
Double Dip	89
ปัญหาน้ำท่วมซ้ำซาก.....	94
ความเสียหายทางเศรษฐกิจจากเหตุการณ์น้ำท่วมใหญ่.....	100
The United States of Europe	107

จีนกับก้าวอย่างสู่การเป็นมหาอำนาจทางเศรษฐกิจของโลกยุคใหม่

4 พฤศจิกายน 2552

นับจากที่เติ้ง เสี่ยว ผิง ได้ปฏิบัติแนวคิดทางเศรษฐกิจของจีน และนำจีนออกจากเศรษฐกิจระบบคอมมูนเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจทุนนิยมภายใต้วิถิติดที่ว่า “ไม่ว่าแมวขาวหรือแมวดำ ขอเพียงจับหนูได้ก็คือแมวที่ดี” ประชาชนของจีนภายใต้การนำของเติ้ง เสี่ยว ผิง ก็เริ่มทำงานหาเงินกันอย่างขะมักเขม้น เริ่มต้นจากการรับจ้างทำของไหลส่งออก ส่วนรัฐบาลเองก็ดำเนินนโยบายหลายอย่างที่จะช่วยกระตุ้นให้เกิดการผลิตภายในประเทศเป็นอย่างมาก และนโยบายหนึ่งที่ควรกล่าวถึงก็คือการให้ค่าเงินของตัวเองอ่อนเมื่อเทียบกับประเทศคู่ค้า เพราะนโยบายดังกล่าวได้ส่งผลดีในสองด้านคือ 1.ทำให้สินค้าจากจีนมีราคาถูกในมุมมองของผู้ซื้อ และ 2. (ซึ่งไม่ค่อยมีคนมองในด้านนี้กันนัก เนื่องจากในหนังสือเรียนไม่ได้สอน) ก็คือการที่ค่าเงินอ่อน จะทำให้รายได้เป็นเงินหยวนของคนจีนที่ผลิตสินค้าส่งออกหรือเกี่ยวข้องกับการส่งออกทั้งทางตรงและทางอ้อม (ทั้งเกษตร อุตสาหกรรม และบริการ) มีมากกว่ากรณีปล่อยให้ค่าเงินแข็ง เมื่อกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับการส่งออกมีรายได้เป็นเงินหยวนมากขึ้น การใช้จ่ายในประเทศก็มากตาม และทำให้เกิดการหมุนเศรษฐกิจต่อเนื่องไปอีก นโยบายการเพิ่มรายได้โดยใช้นโยบายค่าเงินอ่อนนี้จึงเป็นแรงกระตุ้นอย่างดีที่ทำให้คนจีนขยันทำงานมากขึ้น ประกอบกับการมีนิสัยเป็นคนช่างเก็บเงินของคนจีนที่เคยเป็นคนจนมาก่อน ทำให้คนจีนใช้จ่ายเงินน้อยกว่าที่หามาได้ และคนจีนก็เริ่มมีเงินเก็บมากขึ้นเรื่อยๆ